

A TANÁR IS EMBER, DE NEM AZ A DOLGA

VÁLSÁG

Az ujját felemeli a sorról, és a felelőre irányítja: „Nem v-á-l-s-á-g, fiam, hanem v-á-l-T-s-ág! Ismételd el!” Felelő porig alázva nyomja meg a „T”-t, mi, többiek reszketünk, hogy ma ne feleltessen, csak egyet. Így sem lesz könnyű. Már előre lapoznánk a könyvben, hogy átfussuk a mai penzumot, de nem merjük: figyelni kell, már tudjuk: okulni. Soha nem tudni, kinek kell a következő mondatot felolvasni ar-ti-ku-lál-tan, fiam! Már magunktól nyomjuk meg a „mer”-ben a „T”-t, a „mért”-ben az „I”-t, és nem, nem értjük, az istennek seM, mIért mondják a felsősök, hogy „Járai tanár úr hatalmas”. Ó, hogyne, hatalmaskodó, szadista dög – gondoljuk két hónapig, aztán L megérteti velünk, hogy nemcsak hatalmas, de valami még. (L szipuzott és ivott.)

Egy törtiórán (elsőben!) a részegségtől dülöngélt a padban, mindannyian remegve vártunk valami kollektív és apokaliptikus büntetést. Az öreg leállította a felelőt, s oda szólt L-nek: „Fiam, rosszul vagy?” „Kicsit” – nyögte L, s próbált rezzenéstelen maradni. „Menj haza, aludd ki magad!” Na, ennek annyi – gondoltuk, csak a hülye nem érezte a másnapos bor bűzét. De nem volt annyi. L másnap is bejött, Járai igazgatóhelyettes úr tovább szadizott minket a törükönyv Ókor-fejezetéből, ujját a sorokon tartva, hogy nem hagyunk-e ki szótagot. És L annyira reménytelen-esélytelen volt, hogy nem értett az esetből. Már egyetemista voltam,

amikor a Balatonnál összeakadtunk: én, mint szép reményű tanár, ő, mint végleg lecsúszott alkesz. Kapott egy esélyt, sőt többet. A rögből, „miből vétetett”, nem. Apja-anyja alkesz volt. Akkor és ott értettem meg, mi az, hogy V-Á-L-S-Á-G. És nagyon fájt. Hogy megvál-T-hatatlan. Az öreg biztos tudta. Vagy most gondolom.

De elég régóta értem, a magolás nem butaság. Hány diákot láttam felnőni a „csacsiból” „bölcsé”, pusztán azért, mert egy idő múlva érteni is kezdte, amit magol. Hány ilyet láttam, aki érettségig lekörözte a von Haus aus „jó dumást”, és nemcsak dumában, de kidolgozott agysejtben is.

Gondolkodni persze, nem Járai tanár úr tanított meg, legalább is nem az ókori történelemről. Azt utólag pótoltam, más tanártól. Ő valami másról tanított elgondolkodni. Később tudtam meg, hogy Járai tanár úr mindig az elsős évfolyamot kapta A-tól E-ig, hogy „embert faragjon belőlünk”. Tőle megkaptuk az „alaki kiképzést”, a többieknek már könnyebb volt. Talán. Mert szerencsénkre voltak, akik korszerűbb módszerekkel tudták ugyanazt. Beszélni tanítani. Róluk talán majd máskor. A matektanárról, a magyartanárról, a főcitanárról – nem poroszok voltak, mint „a jó öreg”, nekik tankönyv seM kellett.

Mert az anyanyelvet megállás nélkül tanuljuk minden órán. Rég megette a fene, ha az csak a magyartanár dolga. (Meg is ette.) Agyilag mindig előbbre vagyunk, mint a szókincsünk, a mondatfűzésünk. Na, valami ilyesmiről kezdtem el a múltkor gagyogni, de valahogy az órán ez könnyebb. Talán akkor kezdődtek a bajok, amikor a módszertant legyőzte a tananyag. Mikor kezdtünk gimnáziumi és általános iskolai tanárok egyre „okosabbak” lenni...

Mutatja ujjával, hogy mire klikkeljek, épp tanítja nekem, vénnek, a digitális osztály titkait, de nem tudja szavakba önteni. Neki-nekilendül, de nem találja a megfelelő mondatot, megpróbálja testbeszéddel, mint amikor egy idegennek próbálunk tört nyelvtudással magyarázni – már igazi, lelkes tanár, rám ír, ha butaságot csinállok, elküldi képben az

instrukciót, de nekem nincs az ujjamban, ami neki már ösztönös, motorikus. Nekem még szükségem van a szóra, sőt, a miért-re. Szóval: nem tudom. Merengek. „Nikkel szamovár.” Ő nem érti ezt, én meg a mozdulatot. VÁLSÁG? De azért elég türelmesek vagyunk mindketten. Még értjük egymást. Járai-örökség. Azt hiszem.